

Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina
Miturškaja 2J

Jamarski klub Novo mesto
Skalarjevo brezno

2021
za leto

PUTICKOVA NAGRADA

Miturškaja 2J

Raziskave novoodkrite jame so razkrile preplet vodoravnih rogov v več etažah, z močnim prepihom.

Jamarsko društvo Danilo Remškar Ajdovščina
Besedilo: Bogomir Remškar

V zadnjih letih smo se ajdovski jamarji spet posvetili iskanju jam na relaciji Predjama–Vipava. Februarja 2021 je ekipa jamarskega podmladka in starih mačkov pregledovala teren Črnjavske doline (področje med Nanosom in Bukovjem). Močno zakrasel svet, poln vrtač, škrapelj, razpok, dihalnikov in skalovja je v zadnjih letih močno spremenil lice. Prepredla ga je mreža gozdnih vlak, ki se povežejo z novimi vlakami v druge vlake itd. (ogledate si jih lahko na LiDAR posnetkih na spletu). Človeka tolaži le to, da bosta korozija in potna erozija v tisoče letih vse skupaj ponovno zabrisali.

Kakorkoli, med vrtačami in vlakami smo našli več vhodov, med katerimi je posebno pozornost pritegnilo brezno z močnim prepihom. Zrak je kar srkalo v jamo. Tak prepah jamarju ne da spati. Polni pričakovanja smo se 28. 3. 2021 spustili v brezno. Vhod velikosti dva krat tri metre je že par metrov nižje zapirala velika skala, a se je pod njo odpiral ozek prehod. 23 metrov nižje se je jama preoblikovala v vodoravni rov premera pet krat pet metrov. Rovi s prepahom so se nadaljevali v več smeri. Skrivnostno ime Miturškaja 2J ji je dal najditelj Mito Benčina.

Približno sočasno so nam fantje iz VIP Produkcije – ajdovskega podjetja, ki se ukvarja s filmom – predlagali snemanje filma z jamarsko tematiko. Ponudbo smo prijazno zavrnil, češ da nimamo časa, denarja ali volje za tak projekt.

Miturškaja se nam je že ob prvem obisku zdela tako »filmogenična«, da smo si glede snemanja hitro premislili. Padla je ideja, da bi raziskovanje jame posneli. Filmarji so bili takoj za. Na hitrem tečaju vrvene tehnike smo filmsko ekipo naučili varnega spuščanja in plezanja po vrvi. Skalo, ki je zapirala vhod, smo zaradi lažjega

vstopa varno spustili v globino. V nedeljo 16. 5. 2021 je tako napočil prvi snemalni dan. Nam filmskim laikom je bilo seveda vse zanimivo. Pa tudi težko. Luči skoraj kot na stadionu, kamer tudi približno toliko. Filmska ekipa kot iz Hollywooda - lepe igralke in igralci. Nekateri v starih strganih kombinezonih, drugi v glanc novih, s spoliranimi čeladami. Kar topli smo se, kdo bo izvedel filmsko klapo.

Jama pa kot muhasta lepota. Nekaj časa jama šiba, rovi, križišča, levo, desno, brezna, nato se je zaprl en krak, končal se je drugi krak, v breznu nam je nadaljevanje preprečila ožina ... Ostal je še en nepregledan rov. A tudi tega je po obetavnem začetku zaprlo jezerce – sifon, ki smo ga poimenovali Zelena laguna po lepi zeleni barvi. Sifon je vsaj 250 metrov nad pričakovanimi nivojem reke Lokve (ki ponikne v Predjami), zato domnevamo, da gre za ujeto vodo.

Ta snemalni dan bo vsem ostal v lepem spominu. Jaz ne bom pozabil režiserja Mateja Lozarja, kako je izmučen žemril proti izhodu. 23 metrov globoko vhodno brezno je za izkušenega jamarja mala malica, za jamarja začetnika pa podvig.

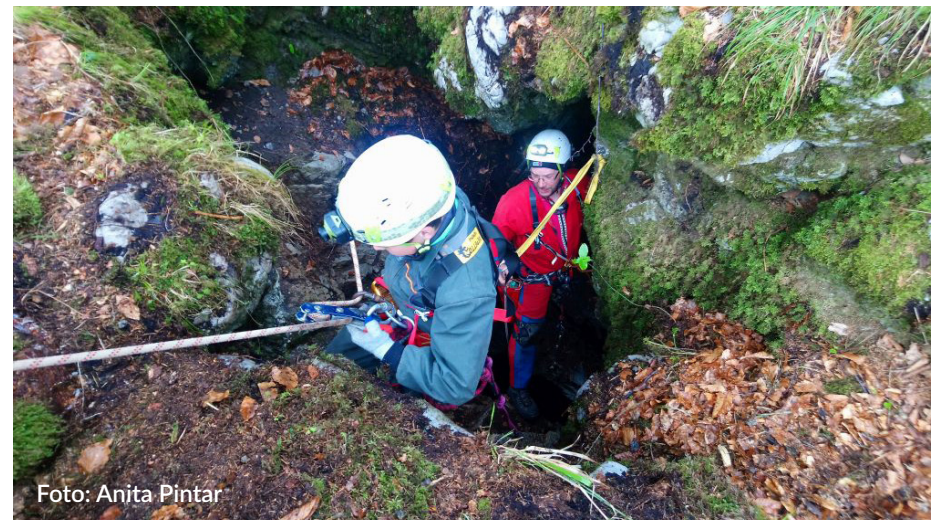

Foto: Anita Pintar

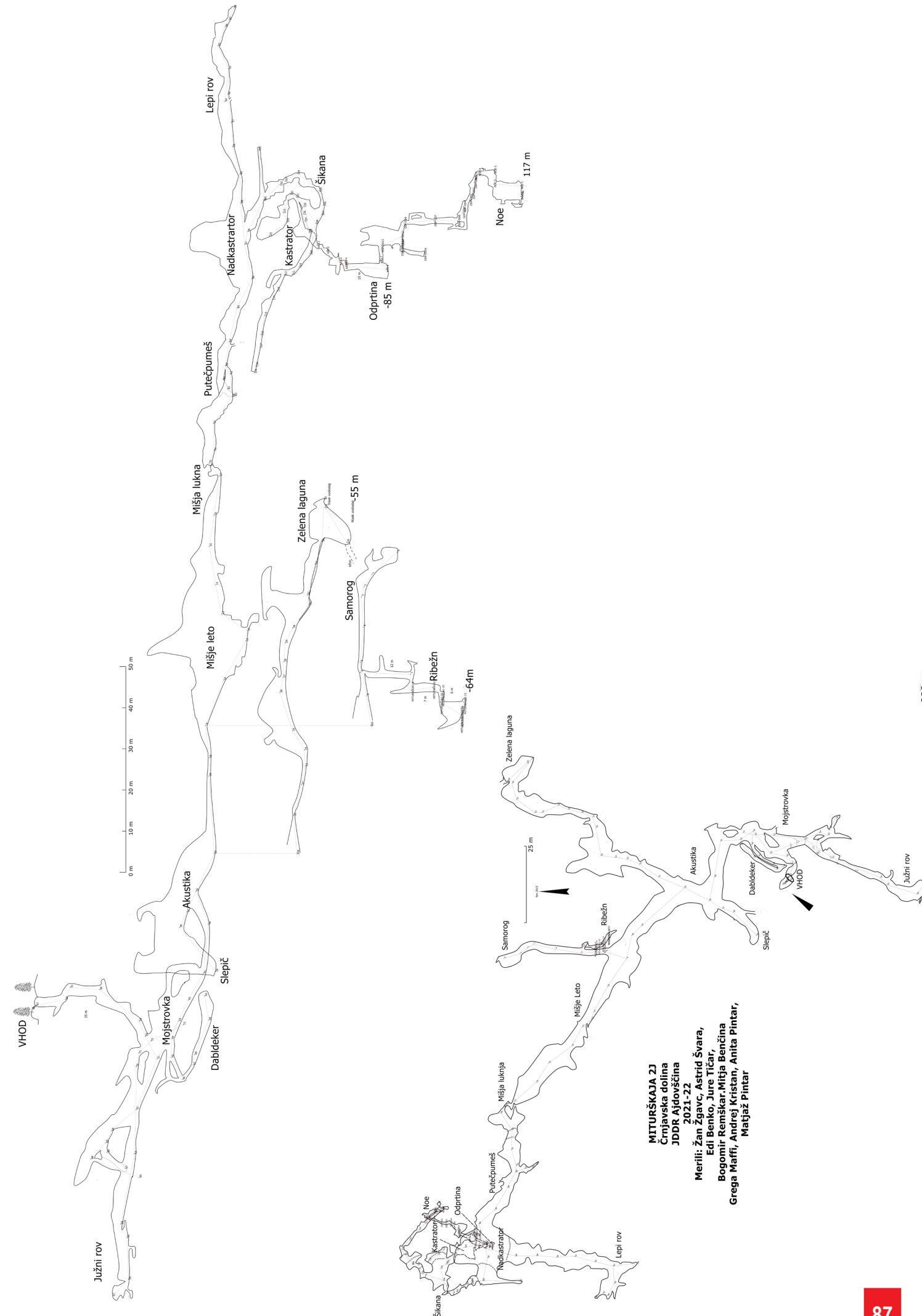
KATASTRSKA ŠTEVILKA: 14451
LOKACIJA: TRNOVSKI GOZD
DOLŽINA IN GLOBINA 2021: 870 m / 117 m
DOLŽINA IN GLOBINA 2024: 870 m / 117 m

Matej je z zaradi potu zamegljenimi očali sopihal po vrvi. »Film moraš res imeti rad, da si pripravljen toliko trpeti zanj,« ga spodbudim. »Ja, ma ga imam rejs,« mi zasopiha nazaj.

Ožina na dnu brezna se nam je v začetku zdela najbolj perspektivno nadaljevanje. Uspeli smo jo razširiti.

V letu 2021 smo v Miturškaji imeli že kar 30 akcij. Muhasta lepota nam je skozi t. i. Mišjo luknjo dovolila vedno globlje v podzemlje. Odkrili smo Putikovo poličko in Lepi rov. Skozi Šikano smo prekopali prehod v dvorano Kastrator, kjer je naš kolega skoraj pustil družinski nakit. V breznu Noe smo doživeli povodenj. Medtem smo se priučili snemanja z GoPro kamero in veliko raziskav tudi posneli. Po navodilih režiserja smo omeščali svoj besedni zaklad, da na filmu ne bi bilo preveč piskov.

Do sedaj smo izmerili 870 metrov rogov in prišli 117 metrov globoko. »Ma kej gre jama naprej?« bi vprašal jamar. To boste izvedeli na premieri filma enkrat v začetku leta 2022. Kdaj in kje bo, je še v rokah filmskih muz in NIJZ-ja. A boste v medijih pravočasno obveščeni. Pripravite toaleta. Rdeča preproga že čaka! ■

MITURŠKAJA 2J
Črnjavska dolina
JDDR Ajdovščina
2021-22
Merili: Žan Žgavc, Astrid Švara,
Edi Benko, Jure Tičar,
Bogomir Remškar, Miša Benčina
Grego Maštr, Andrej Kristan, Anita Pintar,
Matjaz Pintar

Skalarjevo brezno

Novomeški jamarji so v sodelovanju z jamarji drugih klubov podaljšali jamo za dva kilometra ter v njej krepko presegli globino tisoč metrov, kar ni uspelo generacijam raziskovalcev pred njimi.

Jamarski klub Novo mesto
Besedilo: Klemen Mihalič

Leta 2018 je Jamarska reševalna služba organizirala nadvse uspešno mednarodno reševalno vajo iz skorajšnjega dna Skalarjevega brezna (-900 metrov). To je ponovno prebudilo raziskovalno žilico več jamarjev. Klemen Mihalič in Yuri Schwartz sta iskala izziv za poletni jamarski dopust v letu 2019. Skalarjevo brezno je bila očitna izbira in Yuri, ki je že večkrat raziskoval na Kaninu v družbi kolegov iz DZRJ Ljubljana, je idejo takoj pograbil. Vprašanje je bilo samo v katerem delu bi se lotili iskanja nadaljevanja. Opremiti Rolling Stones in pregledati celotno brezno za možnimi okni je bila ideja že od raziskav leta 2012. Takrat je Miha Rukše opremil prvih 70 metrov, vendar dlje kot do prve police nismo prišli. Ob pogledu na tloris jame je bila to najbolj verjetna možnost nadaljevanja, saj je bilo dno brezna skoraj nad podorom na dnu jame. Z najdenim prehodom v potencialnem oknu višje v breznu bi lahko podor obšli in našli nadaljevanje globlje v masiv Kanina. Seveda so bile to le najslajše jamarske sanje. Odločili smo se, da leta 2019 izpeljemo ogledno odpravo, katere glavni namen je bil merjenje že znanih delov Skalarjevega brezna in spoznavanje z jamo (več o tej odpravi si lahko preberete v reviji Jamar, 17/2020). Jedro ekipe je poleg Yurija in Klemna tvoril še Marko Erker, ki je imel nalogo skrbeti za zbiranje in obdelavo meritev. Takrat smo namerili 2100 metrov rovov, kar je znašalo 44 % do takrat znanih meritev. Na tej odpravi so Tomaž Žekar, Yuri in Klemen pričeli z opremljanjem brezna Rolling Stones, vendar so se bili zaradi pomanjkanja opreme primorani ustaviti približno 50 metrov nad tlemi. Zadnji del brezna so opremili po vzporednem fosilnem breznu, kar se je čez dve leti izkazalo za zelo dobro potezo. Na koncu se ta

priključi v glavni del brezna, na drugi strani pa so opazili morebitno nadaljevanje v steni glavnega brezna.

Leto 2020 je bilo za marsikoga zelo hektično in polno izzivov, zato so raziskave v Skalarjevem breznu zastale. Smo pa zato konec julija leta 2021 ponovno organizirali manjšo odpravo z namenom dokončati začetno delo v breznu Rolling Stones. V jamo smo se za pet dni odpravili Mateja Kopina, Yuri in Klemen, kot nepogrešljiv del ekipe raziskovanja Skalarjevega brezna pa se nam je pridružil še Jure Tičar. Damijan Šinigoj in Damijan Potrpin sta pomagala pri transportu opreme do BB bivaka. To leto je bilo za razliko od leta 2019, ko v jami skoraj nikjer ni bilo vode, izjemno mokro. V breznu Rolling Stones se je na globini 220 metrov iz stranskega kamina priključil slap vode in nadaljevanje po glavnem delu brezna je bilo praktično nemogoče. Za dostop do dna smo uporabili obvod izpred dveh let in se po 50 metrih spustili do tal. Na dnu brezna res ni bilo nikakršnega upanja za nadaljevanje. Zato smo osvetlili stene brezna in okoli deset metrov nad tlemi opazili manjše okno, do katerega je Klemen prosto preplezal. Iz dokaj zanikrnega okna je močno pihalo, v notranjost pa je vodil ozek in z blatom zalit rov. Ta se v nadaljevanju razširi in prevesi v dve krajši stopnji, od koder smo prišli v fosilni meander. Skozi tega je bil prepah res znaten, vendar smo kljub temu pred vsakim zavojem zadrževali dih in upali, da se še kar nadaljuje. Opremiti smo še nekaj krajših stopenj in brez vrvi obstali nekaj deset metrov nad tlemi. Seveda se je začelo ocenjevanje globine in enkrat se je Juretu posrečilo vreči kamen v stran in od roba police se je odbil ter padel v globino še nekaj sekund. V trenutku je bilo vzdušje precej boljše. Vedeli smo, da smo se

močno približali globini 1000 metrov. Dobre volje smo zaključili akcijo in izplezali na površje. Zadnjih nekaj brezen smo preplezali po slapu, saj se je zunaj skoraj odprlo nebo. Vendar nas to ni prav nič motilo, saj smo iz dna nosili odlične novice.

Takoj po prihodu v dolino smo že začeli snovati nov naskok. Zaradi usklajevanja naših obveznosti in iskanja prostih terminov se je načrtovana akcija zavlekla vse do začetka oktobra. Takrat smo se zbrali v večji zasedbi. Jedru ekipe (Yuri, Jure in Klemen) so se pridružili še Anže Tomšič, Mitja Remih, Miha Rukše, Damijan Šinigoj in Damijan Potrpin. Zaradi okvare kabinke žičnice tik pred načrtovanim odhodom smo imeli kar nekaj izzivov s transportom opreme do kočice Petra Skalarja. Vendar smo rešili dan s pomočjo terenskih vozil, dvonogih mul in Robija Marna, ki je za nas usposobil na novo vzpostavljeno tovorno žičnico od D postaje do kočice. Tam sta skupaj z Zdravkom Bučarjem dežurala in nas po prihodu iz jame pričakala z vrhunsko visokogorsko kulinariko.

Prva ekipa se je spustila do dna brezna Rolling Stones, kjer smo postavili začasni bivak, druga ekipa pa je za njimi transportirala preostalo opremo. Anže in Jure sta do konca opremila nadaljevanje brezna, kjer smo ostali na zadnji akciji in prišli do križišča vodoravnih galerij. Naslednji dan smo raziskali in izmerili blizu kilometer novih rovov! V galeriji, ki se je od križišča vzpenjala, smo brez vrvi končali nad manjšo stopnjo, kasneje poimenovano Ježkomordor. V galeriji, ki se od križišča spuščala, smo na globini 998 postavili drugi bivak. Poimenovali smo ga Hotel California, saj je lokacija in udobje v primerjavi z BB bivakom res ekskluzivna. V nadaljevanju se galerije spuščajo pod naklonom 27° in so zelo blatne in spolzke. Večinoma

jih je možno premagati brez vrve tehnike, predvsem pa je uporabna tehnika drsanja. Galerijo mestoma prekinejo brezna z aktivno vodo. Ta se v nadaljevanju skoraj zagotovo pretaka v ožjih aktivnih delih pod galerijami. Po dveh dnevih raziskav in merjenja smo zopet ostali brez vrvi in lahko smo le nemočno opazovali ujeto vodo okoli 20 metrov pod nami. Občutki so bili precej mešani. Dosegli smo globino 1167 metrov, vendar je z vrha brezna videti, kot da smo prišli do sifona. Vendar se je nekje v ozadju slišalo močno prelihanje vode.

Novica o odkritjih je spodbudila našo jamarsko domišljijo in kmalu smo organizirali novo akcijo. V začetku novembra se je v jamo odpravila mešana ekipa jamarjev. Vodenje aktivnosti je ob odsotnosti Klemna prevzel Jure, kateremu sta se pridružila še dva izkušena raziskovalca Skalarjevega brezna Rok Stopar in Milan Podpečan, ter Edi Benko in Grega Maffi. Jure, Edi in Maffi so se lotili širjenja podora v skrajnem delu gornjih galerij, kjer sta Klemen in Jure na prejšnji akciji ostala

brez vrvi. Iz podora na dnu krajše stopnje močno piha, kar se kaže tudi v ogromni količini ježkastih tvorb. Morda so zaradi tega temu delu jame nadeli ime Ježkomordor. Zaradi pomanjkanja opreme za širjenje je za naslednjo akcijo ostalo še kar nekaj dela. V najglobljem doseženem delu jame pa sta se Rok in Milan spustila do sifonskega jezera in ugotovila, da je v tem delu edino možno nadaljevanje jame skozi okno visoko v kaminu. Sproti sta še dodatno opremila nekatere malo slabše opremljene dele spodnjih galerij. Na posebni misiji pa je bili Tomaž Grdin, ki si je zadal nalogo fotografirati spodnje dele jame. Pri tem delu so mu pomagali Katarina Šeme, Jani Perovšek ter Damijan Potrpin in rezultat te akcije so odlične fotografije spodnjih delov jame. Seveda pa ne smemo mimo Damijana Šinigoja, ki je skupaj z Vidom Trebšetom širil začetek meandra Strela, kar bo omogočalo lažji prehod in transport opreme proti dnu. Celotna ekipa se je iz jame vrnila en dan prej kot načrtovano, saj se je vremenska situacija na površju slabšala in si nihče ni želel

plezati iz jame po slapovih.

Zadnja akcija v letu 2021 je potekala med božičnimi in novoletnimi prazniki. Samo Milanič in Gašper Kveder sta v vhodnih delih jame vlekla novo žico za jamski telefon, ker je bila stara preveč poškodovana. Rok Stopar, Anže Tomšič in Jure Tičar so se spustili v jamo in preopremili brezna od konca meandra Strela do Mlajšega brata. Rok je nato izplezal iz jame, Jure in Anže pa sta nadaljevala do bivaka Hotel California. Naslednji dan sta se odpravila širiti podor v Ježkomordor. Kmalu sta se prebila čez najožje dele in se po krajši stopnji spustila v galerijo večjih dimenzij. Po približno sto metrih sta prišla do ogromnega, okoli sto metrov globokega brezna, ki se navzgor nadaljuje v visok kamin. V teh delih sta ves čas čutila močan prepah. Vsa nova odkritja v letu 2021 nas navdajajo s še večjim navdušenjem za nadaljevanje raziskav v letu 2022 in že nestrpno pričakujemo, kam nas bodo ta pripeljala. ■

Foto: Anže Tomšič

